VÝBER LUKU PRE ZAČIATOČNÍKOV

Pre nových adeptov lukostreľby je vždy otázne, čo si vybrať za luk na strieľanie. Zásadná otázka by mala byť preto, či sa chce záujemca venovať športovej lukostreľbe na terč, alebo zábavnejšej forme prechádzkami v prírode a streľbou na makety zvieratiek, alebo terč položený v prírodnom prostredí. Ďalej si je treba uvedomiť, že aj keď športový luk nemá veľa súčiastok, aj tak tých niekoľko spolu spolupôsobí a teda by mal mať takýto lukostrelec či už osobne, alebo vo svojom okolí nejakého technicky zbehlejšieho človeka po ruke.
Takže prvé rozhodnutie by malo byť lukostreľba :

a.) športová na terče
b.) v prírode na makety zvieratiek

Ak vezmeme voľbu b.), tak väčšina lukostrelcov strieľa z lukov tradičných. Tradičný luk je celý z dreva, neprimontúvajú sa k nemu žiadne Ďalšie technické súčiastky a prakticky ako náhle mu natiahnete tetivu, je pripravený ku streľbe. Takéto luky sa delia potom medzi sebou na veľa ďalších kategórii. Pre jednoduchosť tu uvediem kategóriu, ktorá sa uvažuje v súťažiach 3D (súťaž v chodení po lese a strieľaní na makety zvieratiek). Sú to luky.

a.) tradičné reflexné TRRB
b.) holé luky – longbowy – TRLB
c.) štandardné luky – barebow

a.) je luk (obrázok prvý zľava), ktorý má na konci ramena vykrivenie opačným smerom, ku smeru ktorému sa naťahuje a to mu umožňuje vložiť do letu šípu ešte dodatočnú energiu, ktorá má za následok väčší dolet šípu, resp. väčšiu priebojnosť šípu. Známy a drahý výrobca lukov, je napr. MARTIN (americký výrobca), ale je rovnako kvalitných, len neznámych dosť výrobcov aj v Čechách. Napr. KYZL
b.) vyššie popísaný reflex = dodatočné zakrivenie ramien tesne pred koncom kde sa upína tetiva, je pomerne nový konštrukčný prvok v luku, preto väčšina starých lukov boli s jednoduchým zakrivením – napr. staré anglické. Nakoľko tzv. puristov, teda vyznávačov pôvodných vecí je na svete vo všetkých sférach veľa, veľa ich je teda aj medzi lukostrelcami a napriek tomu, že luky s reflexom sú vyšší stupeň štádia vývoja luku, mnoho strelcov volí tradičný luk pre ten pocit spolupatričnosti s minulými stáročiami.
O výrobcoch platí to isté čo bolo písané v predchádzajúcom odstavci.
c.) štandardné luky, alebo barebow-y sú luky v podstate najvyššieho konštrukčného štádia. Hovorí sa im aj lovecké luky. Sú to vlastne športové luky, na ktoré sa neprimontúvajú technické pomocné prvky, ako zameriavač a stabilizátory. Ramená majú k madlu (to je to, za čo sa luk drží) primontovateľné, teda nie je to luk v jednom kuse, ako tie predchádzajúce. Ramená tým že sú meniteľné, dá sa meniť ich sila, podľa športového postupu strelca. Dokonca ramená sú aj z nových materiálov ako sklolaminát, či karbón (uhlíkové vlákna) v optickej povrchovej úprave drevo.

Okrem vyššie popísaných lukov existuje v podstate ešte množstvo lukov a to z jedného dôvodu. Koľko bolo dávno pradávno kultúr, toľko aj konštrukcií lukov a jemných odchýlok medzi jednotlivými oblasťami. Preto možno vidieť napr. ešte skýtske luky, či staromaďarské. Vychýrený výrobca je Grózer. Pre tieto typy luku v rozhodovaní u budúceho lukostrelca platí to isté, čo je uvedené pre TRLB-holé luky-longbowy.

Do prírody chodia strelci a nie málo aj s kladkovými lukmi, čo je samostatná kapitola, ale nestretol som sa dosiaľ so žiadnym prípadom, žeby niekto začínal so streľbou a ihneď kupoval ako svoj prvý luk hneď luk kladkový.
Vyššie uvedené typy lukov nemajú žiadnu náročnosť ohľadom údržby. Strážiť treba len to, aby sa do nich neoprelo slnko cez sklo v dome, či v aute. Lepy, ktorými sú spajané rôzne vrstvy v ramenách a nakoniec horný krycí lak musia byť dosť pružné, keď dokážu vydržať taký ohyb, ktorý luk vykonáva pri každom náťahu. Preto sú tieto materiály najcitlivejšie na poškodenie a samozrejme sú neopraviteľné. Keď je totiž raz rameno poškodené, tak pri náťahu ak praskne (kedy inak by malo praskať?), môže ísť strelcovi doslova o život. Treba si uvedomiť, že ramená praskajú tesne pri tvári, kde je uložený pred výstrelom samotný luk. Luku vôbec nevadí, ak na neho prší, alebo svieti slnko vonku. Takéto podmienky povrchový lak bez problémov vydrží. Luku treba iba raz za čas (raz do mesiaca) prevoskovať tetivu. To znamená, vtrieť vosk do tetivy, aby sa nezačala strapatiť a časom opäť pri náťahu nepraskla.

Sila lukov

Energia šípu je príliš fyzikálna veličina. Lukostrelca zaujíma to, že z rovnakého luku ak je vystrelený šíp hliníkový ľahký, letí rýchlejšie, ako celodrevený ťažší a tým doletí aj ďalej. Od luku šíp či je červený, či zelený, či drevený, či hliníkový dostanú vždy rovnakú energiu, ktorá je rovná energii uloženej do ramien počas náťahu. Táto energia je zhruba úmerná sile luku, ktorá je vždy napísaná na každých ramenách. Pre začiatočníka vo veku do 15 rokov stačí sila (uvádza sa v librách, čo je tradičná anglická miera. Keď libry podelíte dvomi, dostanete cca kilogramy, to jest, ako keby ste ťahali za špagát, kde vám visí vodorovne závažie o x kilogramoch) 20-24 lb. Postupne sa táto sila s vývinom strelca dá dvíhať až po konečnú čo u chlapov z tradičných lukov končí niekedy až pri 65 librách, ale drvivá väčšina strieľa s librážou 40-45. Totižto zvieratká sú v lese na vzdialenosť max 27 m, čo je pre uvedenú libráž viac ako dostačujúce na presný dostrel. Inak bez väčších problémov sa dá dostreliť aj s tým 20 librovým. Dráha šípu je však výraznejšie zakrivená a mieri sa potom vyššie nad zvieratko, aby šíp trafil zvieratko. Ak sa strelec rozhodne pre príliš silný luk na svoje telo, tak buď nedokáže odstrieľať viac šípov po sebe, čo v súťaži je potrebné a o tréningu nehovoriac, alebo ich bude strieľať a popri tom pomaly ničiť vlastnú chrbticu. Archeológovia dnes spoznávajú stredovekých anglických lukostrelcov podľa ich zmien na kostre.
Rozdiel medzi lacným lukom a drahým môže byť v spôsobe výroby. Sú technologické postupy a materiály, ktoré umožňujú sa po náťahu skôr dostať do pôvodnej – východzej = pokojovej polohy, ako to umožnia iné materiály. Také ramená majú lepší švih a šíp napriek rovnako veľkej sile náťahu je vystrelený väčšou rýchlosťou, teda má väčšiu energiu, lebo táto energia sa nespotrebuje pri výstrele v „ťažkopádnejších“ ramenách na trecie sily medzi jednotlivými elementárnymi stavebnými prvkami materiálu ramien. Obecne platí, že čím menej materiálu je na ramenách, tým majú lepší švih, ale tým ľahšie sa skrivia, alebo zlomia. A tam je vlastne tá alchýmia, za ktorú si mnohí dajú dobre zaplatiť. Ocenia to však iba tí,

ktorí majú aspoň trochu predstavy, čo sa môže stať, keď podomácky robené ramená prasknú strelcovi pri tvári v plnom náťahu.

Dĺžka lukov

Dĺžka luku závisí zase od výšky strelca, resp. jeho rozpätia rúk. Uvedená sila luku je totižto meraná pri náťahu 28 palcov (28“). To znamená, že ak mám normálne natiahnutý luk a šíp o dĺžke cca 29“ = 74 cm mi z luku nevypadáva (strelec ho nepreťahuje za samotné madlo, ktoré drží v druhej ruke), vtedy by som silomerom nameral silu uvedenú na ramenách. Ak však som vzrastom taký dlhý, že by mi šípy vypadávali, volím luk dlhší. Dĺžky lukov sú rôzne, ale najbežnejšie sú tak okolo 66-68“. To je dĺžka luku od konca ramena luku po druhý koniec opačného ramena celého luku.

Takže pre strelca, ktorý sa rozhoduje pre lukostreľbu čaká ho rozhodovanie, kde sa chce s lukom pohybovať (príroda, alebo strelnice), akým lukom chce strieľať a nakoniec aké dĺžkové a ťahové parametre má mať luk pre strelca.
Ku luku si je nutné zadovážiť ešte chrániče prstov a predlaktia, ako aj vrchný odev obtiahnutý na tele, aby tetiva pri vypustení nezavadila do odevu a tým výrazne mení dráhu šípu.
Dôležité pri veľkom chcení dosiahnuť výborné výsledky v triafaní s lukom si je uvedomiť, že toto umenie je rovné umeniu hráča na hudobný nástroj. Vyžaduje si to rovnako dennodenný tréning a nedefinovateľnú harmóniu zrastenia sa s letiacim šípom. Rovnako, ako ťažko môže byť niekto klavírny či husľový virtuóz ak začne na nástroj hrať niekedy v tridsiatom roku svojho života a učí sa na nástroj hrať sám, resp. s učiteľom z miestnej ľudovej školy umenia, ťažko sa bude porovnávať z našich pomerov so strelcami z Talianska, či Kóreje, kde s týmto športom žijú rovnako, ako my s futbalom. Ale napriek všetkému je možné mať zo streľby rovnako radosť, akú zažíva hráč na gitaru pri ohni zo svojej hry. Tréning to však pýta rovnako.